

ІННОВАЦІЇ ПОСЛУГ В ДЕРЖАВНИХ ЕЛЕКТРОННИХ СЕРВІСАХ
АРХІТЕКТУРНО-БУДІВЕЛЬНОГО КОНТРОЛЮ (НАГЛЯДУ)SERVICE INNOVATIONS IN STATE ELECTRONIC SERVICES
OF ARCHITECTURAL AND CONSTRUCTION CONTROL (SUPERVISION)

Стаття присвячена актуальності цифрової модернізації адміністративно-правового регулювання будівельної галузі. Вказується на обґрунтованість підстав цифровізації адміністративно-правового регулювання будівельної галузі.

Акцентовано увагу на тому, що протягом 2020 року національне законодавство зазнало значних змін у досліджуваній сфері. Адміністративно-правові засади регулювання відносин у даній сфері відносин повинні бути спрямовані на максимальну автоматизацію, розвиток нових інструментів та електронних сервісів.

Проаналізовано функціонування нових державних сервісів як Єдина державна електронна система у сфері будівництва (ЄДЕССБ), портал «Дія» вже дозволяють працювати в умовах прозорості та відкритості, покращення якості надання публічних послуг споживачам, значно знижують ризики прояву корупції, забезпечують публічність послуг. Цей процес будується на оновленому фундаменті чинного законодавства, характеризується реінжинірингом усіх процесів, мінімізацією людського впливу на роботу в інформаційно-телекомунікаційних системах.

Виокремлено актуальні питання реформування архітектурно-будівельного контролю в умовах цифровізації для прозорого та привабливого становища України для повоєнного відновлення. Обґрунтовано інструменти цифровізації адміністративно-правового регулювання будівельної галузі.

Акцентовано увагу на тому, що питання відбудови зруйнованих об'єктів виступають вирішальним фактором для виходу із повоєнної кризи. Визначення архітектурно-будівельної сфери пріоритетним компонентом післявоєнної економіки вимагає її вдосконалення та забезпечення функціонування на принципах відкритості, прозорості, нульового рівня толерантності до корупції, при забезпеченні надання публічних послуг в електронній формі.

Обґрунтовано підхід до трансформації інформаційних компетенцій державних службовців у цифрові компетенції, які передбачають розширений комплекс знань та навичок, необхідних в умовах цифровізації державної служби; розкрито вимоги до навичок та компетенцій державних службовців у сервісній державі з акцентом на людиноорієнтований підхід.

Ключові слова: цифрова трансформація, будівельна галузь, будівництво, архітектурно-будівельний контроль (нагляд), публічні послуги, електронна

система, цифрові компетенції державних службовців.

The article is devoted to the relevance of digital modernization of administrative and legal regulation of the construction industry. The validity of the reasons for digitalization of the administrative and legal regulation of the construction industry is indicated.

Attention is focused on the fact that during 2020, the national legislation underwent significant changes in the researched area. Administrative and legal principles of regulation of relations in this sphere of relations should be aimed at maximum automation, development of new tools and electronic services.

The functioning of new state services such as the Unified State Electronic System in the Construction Sector has been analyzed, the Diya portal already allows working in conditions of transparency and openness, improving the quality of providing public services to consumers, significantly reducing the risks of corruption, and ensuring the publicity of services. This process is built on the updated foundation of current legislation, characterized by reengineering of all processes, minimization of human impact on work in information and telecommunication systems.

Urgent issues of reforming architectural and construction control in the conditions of digitalization for a transparent and attractive position of Ukraine for post-war recovery are highlighted. The tools of digitalization of administrative and legal regulation of the construction industry are substantiated.

Attention is focused on the fact that the issue of reconstruction of destroyed objects is a decisive factor for getting out of the post-war crisis. Determining the architectural and construction sphere as a priority component of the post-war economy requires its improvement and ensuring its functioning on the principles of openness, transparency, zero tolerance for corruption, while ensuring the provision of public services in electronic form.

The approach to the transformation of information competencies of civil servants into digital competencies, which provide for an expanded set of knowledge and skills necessary in the conditions of digitization of the civil service, is substantiated; the requirements for skills and competencies of civil servants in the service state with an emphasis on a people-oriented approach are disclosed.

Key words: digital transformation, construction industry, construction, architectural and construction control, public services, electronic system, digital competencies of civil servants.

УДК 349.2

DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2024.39.30>

Литвинюк Є.І.

магістр публічного управління
Національний університет
«Одеська політехніка»

В сучасних умовах в Україні відбувається розвиток економіки в контексті нових технологічних трансформацій, особливо у сфері надання публічних послуг. Важливо розглядати це як перспективи для зростання та вдоскона-

лення існуючих адміністративних процедур, що призводить до необоротних змін у взаємодії «держава – споживач послуг» завдяки впровадженню інноваційного програмного забезпечення. Такі зміни позитивно вплива-

ють на динаміку розвитку та ефективність дій, водночас регулюючи баланс взаємодії.

Визначення будівельної сфери як пріоритетного компоненту економіки потребує її вдосконалення та забезпечення функціонування на принципах відкритості, прозорості та нульового рівня толерантності до корупції. Але, навіть при тому, що в Україні вже розпочато процес цифровізації системи архітектурно-будівельного контролю (нагляду), ця система залишається однією з найбільш корумпованих. Тому влада та громадянські інституції постійно вдосконалюють механізми протистояння корупційним ризикам. Зокрема, вони активно працюють над впровадженням ефективних заходів, таких як чітке розмежування функцій дозвільних органів та впровадження цифрових технологій у процес надання адміністративних послуг. Це не лише має на меті зменшення корупційних ризиків, але й спрямовано на покращення якості та швидкості надання адміністративних послуг у сфері архітектурно-будівельного контролю.

Тому сьогодні надзвичайно важливим є впровадження та використання цифрових рішень у будівництві, яке є ключовою галуззю економіки, що об'єднує учасників інвестиційного процесу та взаємодіє з широким спектром пов'язаних виробництв, та представляє собою особливо важливий напрямок досліджень.

Цифрові технології стають неодмінною частиною сучасного суспільства, значно впливаючи на економіку, політику та соціальні процеси. Один із факторів цифрової трансформації у сфері будівництва полягає у розвитку умов для створення цифрових сервісів і платформних рішень. Ці ініціативи націлені на впровадження систем управління в галузі будівництва, забезпечення координації та моніторингу даних, а також проведення аналізу інформації.

У сучасних умовах відбувається цифровізація послуг архітектурно-будівельного контролю та стрімка цифрова трансформація цієї сфери.

Цифрова трансформація – це оптимізація бізнес-процесів компанії, поява нових каналів комунікації з клієнтом, удосконалення продукту, зміна методів зберігання та обробки даних тощо.

Цифровізація викликає радикальні зміни в підходах до організації роботи органів влади за допомогою впровадження цифрових технологій та алгоритмів. Це суттєво відображає процес адаптації до нових умов діяльності, враховуючи потреби ринку та очікування споживачів щодо послуг та сервісів.

Цифрова трансформація управління державним сектором не лише передбачає авто-

матизацію та оптимізацію конкретних процесів у наданні державних функцій, включаючи послуги, але також включає в себе впровадження та використання різноманітних сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для поліпшення діяльності державних органів. Вона має на меті якісні зміни в сутності державного управління, охоплюючи різні процедури, етапи управлінського циклу, функції та їх характер і типи.

Як в Україні, так і в інших країнах світу, цифровізація розглядається як ключовий чинник підвищення доступності та якості державних послуг. Проте потенціал використання передових цифрових технологій не обмежується лише конкретним типом державних функцій. Сучасні цифрові технології володіють значним потенціалом для трансформації процесів розробки державної політики та нормотворення, управління доходами, адміністрування державним майном та контрольно-наглядовою діяльністю.

Процес цифрової трансформації у сфері архітектурно-будівельного контролю та нагляду – це перетворення сутності державного управління та нагляду, базоване на впровадженні цифрових технологій, яке призводить до підвищення якості, результативності та ефективності архітектурно-будівельного контролю, а також до зменшення непідґрунтованого державного втручання. Сьогодні ці процеси відбуваються у декількох напрямках.

По-перше, це створення Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва (ЄДЕССБ) – загальнонаціональної інформаційної платформи, спрямованої на впорядкування процесів будівництва в Україні. Мета ЄДЕССБ – впровадження ефективного керування усіма етапами життєвого циклу будівництва, починаючи з отримання містобудівельних умов та обмежень і закінчуючи введенням об'єкта в експлуатацію. Ці процеси також повинні бути прозорими та вільними від корупції за рахунок максимального розповсюдження інформації.

ЄДЕССБ спрямована на повну автоматизацію всіх етапів державного регулювання у будівництві, а весь процес документального оформлення об'єднання будівель усіх класів наслідків (СС1, СС2 та СС3) тепер відбувається в онлайн режимі. Документи стали несхильними до підробки, а кожен крок, акт та підпис може бути легко відстежений [1].

ЄДЕССБ активно взаємодіє в режимі реального часу з іншими електронними інформаційними системами, такими як Державний земельний кадастр, Державний реєстр речових прав на нерухоме майно, Єдиний дер-

жавний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, Єдиний державний реєстр адрес, Єдиний державний реєстр будівель і споруд, та інтегрованою автоматизованою системою державного нагляду (контролю) [2].

Операції зі складання документів для зведення будівництва вже здійснюються онлайн для класів наслідків СС1, СС2, СС3. У цьому процесі кожен документ має унікальний ідентифікатор об'єкту та залишає цифровий слід, що унеможлиблює підробку чи зміну відомостей. Використання цих інструментів у сфері архітектурно-будівельного контролю дозволяє надавати публічні послуги в електронному форматі в режимі реального часу через взаємодію з державними інформаційними платформами, представляючи новий формат «запит – відповідь».

Це свідчить про впровадження ефективних антикорупційних заходів у наданні публічних послуг у сфері архітектурно-будівельного контролю, спрощення бюрократичних процедур та підвищення рівня довіри до влади.

По-друге, Сьогодні всі будівельні послуги для громадян є доступними онлайн на порталі Дія. Можливо отримати необхідні документи для зведення будинку без візиту в державні органи. Цьогоріч понад 48 тисяч таких послуг було надано через «Дія». Громадяни можуть скористатися 14 доступними послугами в будівельній галузі на порталі без особистого візиту до державних установ.

На порталі працює понад 72 тисячі фахівців у сфері архітектури та містобудування, таких як архітектори, інженери, представники архітектурно-будівельного контролю, енергоаудитори та інші. Їх діяльність захищена цифровими інструментами від незаконного використання особистих даних та документів. При виявленні недозволеного використання таких даних фахівці отримують повідомлення від системи та можуть перевірити документи по будівництву, що містять їх прізвища, що дозволяє оскаржувати неправомірні дії забудовників, з яких на час роботи порталу вже виявлено понад 400 об'єктів.

В контексті воєнного стану, актуальними є цифрові інструменти у сфері архітектурно-будівельного контролю, які надають відомості про нерухоме майно, що підлягає реєстрації на порталі «Дія». Ці інформаційні ресурси також охоплюють дані про майно, що було зруйноване або пошкоджене внаслідок військової агресії російської федерації на території України та інші відповідні аспекти.

Крім того, важливим принципом в антикорупційній сфері є доступність даних щодо

об'єктів будівництва та відомостей про видані дозволи. Ці дані розміщені як на порталі «Дія», так і на державному порталі електронної системи у сфері будівництва, на якому здійснено понад 1,6 мільйона запитів щодо перевірки дозволів на будівництво відповідних об'єктів.

Тобто, цифровізація в будівельній галузі є ефективним прикладом трансформації, яку можна застосувати і в інших сферах надання державних послуг. Цей процес ґрунтується на оновленому законодавстві, включає реінжиніринг усіх процесів та мінімізацію людського впливу на інформаційно-телекомунікаційні системи. Такі умови сприяють прозорості та зручності цифрових інструментів, підвищують довіру до них і призводять до економії державних коштів, що може сягати до 10 мільярдів гривень щорічно [3].

По-третє, застосування ефективних digital-інструментів:

– Повідомлення про початок виконання робіт на будівництві автоматично реєструються електронною системою після перевірки інформації у базах даних, що вважаються достатніми для даного типу робіт на об'єктах, що віднесені до класу наслідків СС1.

– На етапі подання документів автоматично проводиться перевірка системою дозволу на виконання робіт та вирішення питань щодо конкретних уточнень через систему автоматичних підказок, тобто усувається суб'єктивний людський фактор відмов.

– У системі розроблено перелік «стандартизованих» відмов для використання, які містять узагальнені підстави та відповідають вимогам законодавства, що сприяє мінімізації корупційних правопорушень та запобігає застосуванню необґрунтованих причин для відмови.

– Автоматичне заповнення необхідних відомостей, що спрощує процедуру прийому документів та підвищує ефективність їх обробки.

Таким чином, основною метою впровадження цифрових технологій в галузі архітектурно-будівельного контролю (нагляду) є створення цифрового простору для управління «життєвим циклом» будівельних об'єктів. Це передбачає формування єдиної електронної системи інформації та контролю за будівельними проектами з метою підвищення ефективності реалізації інвестиційних проектів.

По-четверте, цифровізація ставить більш високі вимоги до технологічної інфраструктури в органах державного управління, яка є критичною для ефективної підтримки інформаційних систем. У цих умовах державний службовець повинен постійно навчатися працювати, адаптуватися до змін та сприяти розвитку інформаційних систем на своєму робочому місці.

Безперервний професійний розвиток державних службовців стає необхідністю, оскільки вони повинні здобувати нові навички та компетенції в умовах сучасного середовища. Цифрова трансформація державного управління передбачає наявність у державних службовців нових компетенцій. У зв'язку з динамічними змінами в цифровій економіці та технологічному просторі, важливо, щоб службовці безперервно розвивали свої навички.

У 2020 році Міністерство цифрової трансформації України та Національне агентство України з питань державної служби підписали меморандум, домовившись про співпрацю у сфері формування та розвитку цифрових можливостей державних службовців [4], а в березні 2021 року Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію розвитку цифрових компетентностей до 2025 року [5]. Це має сприяти покращенню формуванню та розвитку компетенцій цифрової грамотності державних службовців, удосконаленню процесу оцінювання та вимоги до цифрової грамотності кандидатів на посади державної служби, розробці навчальних програми, перевірки цифрової грамотності державних службовців.

Таким чином, можна зробити наступні **ВИСНОВКИ:**

1. Введення ЄДЕССБ можна вважати значущим прогресом в будівельній галузі. Ця система сприяла підвищенню прозорості управління, зменшенню бюрократії та корупції у взаємодії громадян, підприємців та посадовців у галузі будівництва. Ефективне юридичне регулювання використання інформаційних технологій у будівельній галузі гарантує зменшення негативного впливу об'єктивних і суб'єктивних факторів на процес відновлення України в післявоєнний період.

2. Починаючи з 2020 року відбувається перетворення в сфері архітектурно-будівельного контролю, зокрема у контексті надання державних послуг онлайн. Саме будівельна галузь виступає ключовим сектором, який сприяє економічному розвитку країни та відповідає потребам суспільства і держави в нерухомості. Перехід до реформ визначений високим рівнем корупції у цій галузі, відсутністю загального доступу до інформації про об'єкти будівництва та несформованістю цифрових інструментів для надання публічних послуг у електронному форматі.

Завдяки цифровізації в цій сфері вдалося вирішити ці проблеми, створивши публічний доступ до інформації про об'єкти будівництва та забезпечивши ефективну взаємодію між електронними системами для надання публічних послуг у електронному форматі.

Цифровізація в архітектурно-будівельному контролі слугує прикладом успішної трансформації, яку варто взяти на замітку і в інших галузях надання публічних послуг.

3. Необхідні нові цифрові рішення для автоматизованого формування дозвільних документів щодо містобудівних умов та обмежень, які ефективно подаються електронно споживачам. Впроваджені digital-інструменти спрямовані на створення прозорого простору в архітектурно-будівельному контролі, що сприятиме залученню інвестицій в економіку України для відновлення після війни.

4. Зміни в суспільстві та країні, які влада активно підтримує, ідея цифровізації як ключового інструменту для створення сервіс-орієнтованої нації суттєво перетворюють саму систему державної служби, а також поставлені вимоги до наявних і майбутніх представників державних служб. Триваючий процес цифровізації організаційних та інформаційних процедур державної служби зумовлює необхідність постійного розвитку лідерських компетенцій, зокрема щодо успішного впровадження інформаційної системи управління персоналом в органах виконавчої влади, а також застосовування інноваційних підходів для сприяння професійному зростанню та цифровому розвитку державних службовців.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Цифровізація будівельної сфери: спрощення життя для бізнесу та фундамент для прозорої повоєнної відбудови країни URL: <https://tapas.org.ua/all-uk/blogs-uk/tsyfrovizatsiia-budivelnoi-sfery-sproshchennia-zhyttia-dlia-biznesu-ta-fundament-dlia-prozoroj-povoiennoi-vidbudovy-krainy/> (дата звернення 16.03.2024).

2. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17 лютого 2011 року № 3038-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 34. ст. 343.

3. Прозоре будівництво: відзначили три роки цифрової трансформації та роботи е-системи будівництва (2023): Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах: TAPAS. URL: [http://tapas.org.ua \[in Ukraine\]](http://tapas.org.ua[in%20Ukraine]) (дата звернення 05.03.2024).

4. Урядовий портал, «Міністерство цифрової трансформації та Національне агентство з питань державної служби розвиватимуть цифрові компетенції державних службовців». URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/mincifri-i-nadsrozvivatimut-cifrovi-kompetentnosti-publichnih-sluzhbovciv> (дата звернення 08.12.2023).

5. Міністерство та Комітет цифрової трансформації України, «Кабінет Міністрів схвалив Концепцію розвитку цифрових компетентностей до 2025 року». URL: <https://thedigital.gov.ua/news/kabmin-skhvaliv-kontseptsiyu-rozvitku-tsfrovikh-kompetentnostey-do-2025-roku> (дата звернення 09.02.2024).